

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ
ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 337 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

Електронна версія збірника містить додаткові публікації, що з технічних причин не увійшли до друкованого примірника.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове.

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

(сало, м'ясо, яйця, молоко), олія соняшникова, дитяче харчування, перевищення вмісту діоксинів не виявлено.

ВПЛИВ МІКРОПЛАСТИКУ НА РЕПРОДУКТИВНУ ФУНКЦІЮ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ ТА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Антоненко А.М., Борисенко А.А., Кондратюк М.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Мікропластик – це крихітні частинки пластику розміром менше 5 мкм, які утворюються внаслідок розпаду більших пластикових виробів (пакетів, пляшок) або надходять із продуктів, як-от косметика та одяг із синтетичних волокон. Він забруднює навколишнє середовище, включаючи воду, ґрунт і повітря, і може потрапляти в організм людини, що викликає занепокоєння щодо його впливу на здоров'я. Забруднення пластиком є нагальною глобальною проблемою, експерти прогнозують, що до 2050 року щорічне вироблення буде склади 1,1 мільярда тонн.

Мета – проаналізувати сучасні наукові дані щодо впливу мікропластику на репродуктивне здоров'я дорослого населення та стан здоров'я дітей в Україні, узагальнивши механізми токсичної дії, масштаби експозиції та потенційні ризики для системи громадського здоров'я.

Матеріали та методи. У межах огляду проаналізовано сучасні наукові публікації та міжнародні дані щодо джерел надходження мікропластику, рівнів експозиції населення, результатів досліджень харчових продуктів, води, повітря та довкілля, а також наявних доказів про його вплив на здоров'я дорослих і дітей, з урахуванням обмеженості українських емпіричних досліджень.

Результати та обговорення. Основним джерелом мікропластику є бутильована вода. Хоча не слід забувати і про інші можливі шляхи надходження, в тому числі повітря. За даними огляду ВВС мікропластик міститься у молоці, м'ясі та рибі, фруктах і овочах, у хлібі, меду, його виявляють у жовтках і у білках яєць. Дослідження (Xiang Zhao, Fengqi You, Environmental Science & Technology,

2024), проведене у 109 країнах, показало, що кількість цього пластику, який люди зазвичай споживали у 2018 році, була у понад шість разів більшою, ніж у 1990 році. При абсорбції мікропластику корінням рослин чи споживанні тваринами з кормом, він потрапляє в нашу їжі. Інше дослідження проведене в Австралії (Graham Readfearn, the Guardian, 2021) показало, що люди зазвичай споживають 3-4 мг пластику на порцію домашнього рису та до 13 мг на порцію попередньо звареного рису. Мікропластик було знайдено в еквівалентних кількостях як в запакованому в пластик рисі, так і в паперовій тарі.

Сіль може бути забруднена мікропластиком в місцях видобутку та переробки. Дослідження 2018 року (Ji-Su Kim et al., Environmental Science & Technology, 2018) показало, що 36 з 39 проаналізованих марок солі містили мікропластик, а морська сіль мала найвищий рівень концентрації. Це ймовірно пов'язано з високим рівнем забруднення мікропластиком озер, водосховищ, річок та океанів світу. В Україні (Чорне море, річки/акваторії) виявляють мікропластик у водних біотопах; опубліковані регіональні дослідження документують наявність частинок та їх типи (Monitoring of the Marine Environment in the Black Sea (EMBLAS-Plus, 2019 та Aytan, U., Valente, A., Lorenti, M., et al., 2020).

Даних про системні дослідження накопичення мікропластику саме в тканинах людей в Україні небагато – більшість доказів про проникнення в організм і можливі ефекти походять з міжнародних оглядів, експериментальних досліджень на тваринах і недавніх. Загалом, при аналізі даних щодо впливу мікропластику на здоров'я населення України видно, що немає емпіричних досліджень на українських дітях, а також бракує даних щодо біомаркерів. Більшість досліджень – це огляди літератури, роботи по навколишньому середовищу, вивчення води, повітря, ґрунту, але немає локальних дитячих когорт чи регіональних досліджень із конкретним мірилом впливу на здоров'я дітей.

Насьогодні немає когортних чи контрольованих досліджень, які б пов'язували вплив мікропластику з конкретними наслідками для здоров'я дітей

(наприклад, алергіями, респіраторними проблемами, розвитком). Бракує даних про різні регіони України, вікові групи, довготривалих спостережень.

Висновок. Отже, мікропластик надходить до організму людини з широкого спектра харчових продуктів, води та повітря, а глобальні дані свідчать про стрімке зростання рівня його споживання за останні десятиліття. Водночас в Україні бракує системних досліджень щодо його накопичення в організмі та впливу на здоров'я дітей, що підкреслює необхідність проведення локальних когортних і аналітичних робіт.

РИЗИКИ ЗАРАЖЕННЯ ВІРУСНИМИ ІНФЕКЦІЯМИ У ВІЙСЬКОВИХ

Бабак С.В.

Національний університет фізичного виховання і спорту України,

Національний університет оборони України

Специфіка військової діяльності пов'язана з підвищеним ризиком інфікування, особливо під час виконання завдань у зоні бойових дій. Основними чинниками загрози є обмежений доступ до якісної води та продуктів харчування, незадовільні санітарно-гігієнічні умови, присутність диких тварин, контакт із біологічними рідинами поранених або тілами загиблих.

Вірусні збудники вражають і перепрограмовують клітини організму, викликаючи запальні процеси, некроз тканин, загальну інтоксикацію та лихоманку. У складних умовах це нерідко призводить до епідемічних спалахів.

ГРВІ, грип та COVID-19 вражають, в основному, дихальну систему. Гепатити – печінку. Гепатити А і Е передаються фекально-оральним шляхом: через воду та їжу, забруднені фекаліями інфікованої людини. Гепатити В, С та D передаються через кров та біологічні рідини. Ризик зростає при наданні домедичної допомоги пораненим, транспортуванні потерпілих, використанні нестерильних інструментів (зокрема, для татуювань), спільному використанні засобів гігієни та статевим шляхом. Вірус імунодефіциту руйнує імунну систему.